

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/z-milosci-do-matki/165421,Alicja-Wnorowska-19182008.html>
07.05.2024, 16:00

Alicja Wnorowska (1918-2008)

Skazana za działalność niepodległościową, w celi śmierci urodziła syna.

Alicja Wnorowska urodziła się w 1918 r. w Morawicy. Była córką oficera armii austriackiej i Wojska Polskiego. W okresie II Rzeczypospolitej mieszkała wraz z rodzicami w Przemyślu, gdzie w 1937 r. zdała maturę i rozpoczęła pracę. Po wkroczeniu Sowietów we wrześniu 1944 r. została zaprzysiężona do służby na rzecz Brygad Wywiadowczych AK, następnie podległych Delegaturze Sił Zbrojnych na Kraj, a ostatecznie Zrzeszeniu „WiN”. Posługiwała się pseudonimami „Alina”, „Elżbieta” oraz „Ewa”.

Od grudnia 1944 r. pracowała w Powiatowym Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Przemyślu. Zdobywała informacje, które przekazywała konspiracyjnej organizacji niepodległościowej. W styczniu 1946 r. została mianowana na stopień podporucznika WiN. Pracując w UB, związała się z Józefem Zapałowskim, obywatelem ZSRR, skierowanym z NKWD w stopniu porucznika LWP do przemyskiego UB. Oboje otrzymali przeniesienie służbowe do Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Rzeszowie. Z obawy przed dekonspiracją odeszła wraz z Józefem z pracy, planowali osiąść w Krakowie, gdzie Józef miał zostać nauczycielem. 20 września 1946 r. oboje zostali aresztowani przez władze komunistyczne. Osadzono ich w więzieniu na Zamku w Rzeszowie. 27 marca 1947 r., będąc w ósmym miesiącu ciąży, wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie została skazana na karę śmierci.

22 kwietnia 1947 r. w celi śmierci, bez żadnej pomocy, urodziła syna Stanisława, po czym pozostawała w celi sama z noworodkiem. Cztery dni po porodzie otrzymała postanowienie Najwyższego Sądu Wojskowego z 21 kwietnia 1947 r. zmieniające karę śmierci na dożywotnie pozbawienie wolności. 27 grudnia 1947 r. skierowano ją wraz z synem do więzienia w Fordonie, gdzie zostali rozłączeni. Po ciężkiej chorobie wydano syna jej siostrze, odtąd wychowywał się bez matki w Ostrzeszowie. Pierwszy raz odwiedził ją w więzieniu w wieku 5 lat. Alicja była przekonana, że dziecko zmarło, a rodzina chroni ją przed tą straszną wiadomością.

W 1955 r. karę dożywotnia zamieniono na karę 10 lat pozbawienia wolności, a 24 sierpnia

1955 r. Alicja została zwolniona z zakładu karnego. Po odzyskaniu wolności powróciła z synem do Przemyśla. Stanisław bardzo przeżył rozłąkę z rodziną, która go do tej pory wychowywała, początkowo do matki mówił „pani”. Ojciec Stanisława Józef prawdopodobnie został wywieziony na Wschód i nigdy do nich nie powrócił. Alicja Wnorowska zmarła w 2008 r.

Jej historia została opowiedziana w książce Łukasza Modelskiego *Dziewczyny wojenne. Prawdziwe historie*. Stanisław Wnorowski został prezesem Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego Oddział w Rzeszowie i walczył o prawa dla takich ludzi jak on – dzieci więzionych razem z matkami za działalność niepodległościową. Jego historia została przedstawiona w filmie dokumentalnym „Więzienna kołyska” (2017), w reż. Mirosławy Filipczyk.